

RAPPORTAGE OVER DE GEWELDDADIGHEDEN EN DE ONTRUIMING VAN
HET WOLTERS NOORDHOFF COMPLEX TIJDENS HET WEEKEINDE VAN
26 EN 27 MEI 1990.

In verband met te verwachten moeilijkheden bij de ontruiming van het Wolters Noordhoff Complex in Groningen in november 1989 begonnen met het ontwerpen van een draaiboek voor deze ontruiming. Bij de samenstelling van dit draaiboek werd een aantal beleidsuitgangspunten geformuleerd:

- de basis van de ontruimingsorganisatie zou bestaan uit twee eenheden met afzonderlijke taken, te weten een eenheid zou de ontruiming uitvoeren, de andere eenheid was verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde.

- indien er ongeregeldeheden zouden ontstaan, zouden zoveel mogelijk personen, die zich hieraan schuldig maakten, worden aangehouden. De leden van het driehoeksoverleg gingen accoord met deze uitgangspunten en het voorstel voor toleranties en geweldsaanwending.

Op 14 mei vond het kort geding plaats dat PGGM had aangespannen. Op 21 mei deed de president van de rechtbank de uitspraak dat de krakers het WN-complex binnen een week dienden te verlaten. Van de advocaat van de krakers, mr. Van Binsbergen, werd vernomen dat de krakers over een dergelijke korte termijn niet te spreken waren; hij sloot 'protesten' tegen deze uitspraak dan ook niet uit, zo zei hij na afloop van de zitting tegen verslaggevers. Direct nadat de uitspraak van de rechtbankpresident bekend was, besloot de burgemeester na overleg met de hoofdofficier op 21 mei - na een advies van de hoofdcommissaris - dat de feitelijke ontruiming zo kort mogelijk na het aflopen van de door de rechtbank-president gestelde termijn diende plaats te vinden.

Eveneens werd op 21 mei de totale organisatie van de Operatie WNC afgestemd op een optreden op dinsdag 29 mei. Dit hield o.a. in dat de (extra) eenheid, verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde resp. in dienst was c.q. piket had en dus onmiddellijk oproepbaar was. Tevens werd besloten tot een intensivering van de surveillance rondom het kraakpand, alsmede tot een 24-uurs observatie (met personeelsleden en videoapparatuur) van het pand, zodat ongeregeldeheden ogenblikkelijk werden gemeld aan het commando-centrum, dat 24 uur per dag operationeel werd gehouden. Bij de

gemeentepolitie van Groningen werd overgegaan op 12-uurs-diensten; er werd door politie-eenheden vanuit het hele land bijstand verleend.

Op zaterdagmorgen 26 mei omstreeks vijf uur werden ernstige ongeregelheden gemeld. Vanuit het kraakpand trokken plm. 100 krakers de Oude Boteringestraat in en begonnen onmiddellijk met de plunderingen, vernielingen en het opwerpen van brandende barricades. De politie-eenheden, die zeer snel ter plekke waren werden direct door krakers, zowel vanuit het pand, vanaf de daken, als vanachter de barricades bestookt met kraaiepoten, verfbommen, molotov-cocktails, straattegels en kapot geslagen tegels met vlijmscherpe randen. De situatie was voor de aanwezige politieambtenaren levensgevaarlijk; dit is ook door hen als zodanig ervaren. Terwijl stenen gooiende krakers de politie op afstand hielden achter de brandende barricades, waren andere krakers bezig met het plegen van ernstige vernielingen bij o.a. het Bureau Bedrijfsleven, Cafe Forum en het Advocatenkantoor Vos, Seidel & Plas. Inventaris die uit de panden werd gehaald, werd op de steeds feller brandende barricades gegooid. Later bleek dat in deze panden een forse ravage was aangericht. Vanwege het gevaar voor omliggende panden wilde de brandweer de barricades blussen. Onder bescherming van de ME is toen meerdere malen een poging in het werk gesteld het vuur te blussen. Het waterkanon van de brandweer is toen onder ME-bescherming opgereden naar de brand. Toch lukte het niet om het vuur te blussen: er daalde een stenenregen neer, o.a. op het brandweervoertuig waar op dat moment de brandweerman op het dak onbeschermd het waterkanon bediende. Daarnaast waren ME-secties bezig charges uit te voeren; hierbij zijn aan politiezijde twee gewonden gevallen. Daarbij is o.a. gebruik gemaakt van traangas - binnen de wettelijke voorschriften -, dat niet effectief bleek vanwege het feit dat de krakers zich hadden beschermd met o.a. gasmaskers. Bovendien droegen zij op dat moment uniforme kleding: groene overalls met zwarte helmen, maskers en bivakmutsen kennelijk met de bedoeling om niet herkenbaar te zijn.

Op het hoofdbureau was inmiddels de ME-sectie, die piket had opgeroepen. Bovendien liet om 05.10 uur de burgemeester op grond van art. 220 gemeentewet een noodverordening van kracht worden; hieraan is via de nieuwsmedia direct bekendheid gegeven. Deze noodverordening bevatte een aantal algemene voorschriften die gebruikt konden worden om de openbare orde in de binnenstad van Groningen te herstellen. Zo was het vanaf dat tijdstip verboden op' of aan de openbare weg:

- zich zodanig te gedragen dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat dit geschiedt om de openbare orde te verstoren.
- voorwerpen of stoffen bij zich te hebben, te dragen of te vervoeren die kennelijk zijn bestemd of meegebracht om de openbare orde te verstoren (b.v. staven, verfbommen etc.).
- zich onherkenbaar gemaakt te hebben (b.v. het dragen van maskers of bivakmutsen). Op grond van dit artikel zijn drie personen aangehouden.

De ME-sectie van piket ging direct nadat zij in dienst was gekomen over tot assistentie van de politieambtenaren in de Oude Boteringestraat. Ook het peloton uit Friesland, dat om 08.00 uur de dienst zou overnemen, werd vervroegd in dienst geroepen. Toen zij omstreeks half acht arriveerde, hebben alle aanwezige ME-ers direct enige charges uitgevoerd in de Oude Boteringestraat. Met behulp van een waterkanon, shovel en diverse ME-pelotons zijn in de loop van de ochtend de verschillende barricades opgeruimd. Tijdens de hevige vernielingen in een advocatenkantoor zijn vier personen aangehouden en ingesloten. De politie werd tijdens haar werkzaamheden gehinderd door diverse bewoners van het WNC-complex, die met verfbommen, stenen en molotov-cocktails gooiden. Enige keren werd gebruik gemaakt van traangas, hetgeen er na plm. een uur toe leidde dat de krakers zich terugtrokken in het WNC-pand. De omgeving van de Oude Boteringestraat werd daarna hermetisch afgesloten met behulp van scheepscontainers. Wel werden nog vier aanhoudingen verricht wegens overtreding van art. 220 Gemeentewet. Zij zijn later op de dag geleid voor de rechter commissaris, die hen - na het betalen van 'zekerheidsstellingen' en het opleggen van bewegings-vrijheid - heeft heengezonden.

Om 09.45 uur op zaterdagmorgen 26 mei werd de situatie van de ochtenduren besproken in het driehoeksoverleg. De burgemeester, na overleg met de hoofdofficier en de hoofdcommissaris, besloot dat een ontruiming op korte termijn diende plaats te vinden. Dit besluit vond zijn rechtsbasis in artikel 219 van de gemeentewet. Dit artikel geeft de burgemeester de bevoegdheid om, o.a. bij stoornis van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, alle bevelen te geven die de burgemeester ter handhaving van de openbare orde nodig acht.

In dit geval vormden de ernstige ongeregelde heden van zaterdagmorgen en de verwachting dat er vanuit het Wolters-Noordhoffcomplex nog meerdere acties te verwachten vielen, de aanleiding om op grond van artikel 219 gemeentewet tot een eerdere ontruiming over te gaan

dan dinsdagmorgen 29 mei 1990

Op grond van organisatorische en veiligheidsoverwegingen stelde de burgemeester het tijdstip van de ontruiming vast op zondagmorgen 27 mei, om 06.00 uur.

Mochten de krakers die nacht zelf weer tot actie overgaan dan was de politie daarop voorbereid: veel aandacht werd besteed aan de beveiliging en de bewaking van de zgn. binnenring (gedeelte direct rondom het WN-complex). Om 13.00 uur die zaterdag werd een persconferentie gehouden, waarin het gevoerde beleid uiteengezet werd.

Om 11.30 uur op zaterdagmorgen 26 mei voegde de burgemeester aan de noodverordening een artikel toe waardoor het verboden werd om zich zonder toestemming van de politie te bevinden in het gebied gelegen tussen globaal Oude Kijk in 't Jatstraat, Zwanestraat, Grote Markt noordzijde, Oude Ebbingestraat, Hardewikerstraat en Muurstraat. De noodverordening van zowel 05.10 uur als van 11.30 uur werden nog dezelfde dag in copie aan de gemeenteraadsleden ter kennis gebracht.

Op zondagmorgen 27 mei werd om 06.30 uur een begin gemaakt met de ontruiming. Hiervoor zijn in totaal 400 personeelsleden ingezet, verder waren GG en GD, de brandweer, de Explosieven Opruimingsdienst en vele andere hulpdiensten paraat op het Broerplein.

Het lag in de bedoeling via de bovenzijde van het pand naar binnen te gaan. Gezien de mogelijke aanwezigheid van brandbaar en explosief materiaal zou de verkennerseenheid eerst een inspectietocht uitvoeren, voordat de overige ME-ers naar binnen zouden worden gebracht. In het oorspronkelijke plan moest een wijziging worden aangebracht toen bleek dat een katrol van de kraanwagen die de ME-ers op het dak zou brengen, defect was. ME.-ers drongen daarop aan de benedenzijde en even later - met behulp van een container en een particuliere kraanwagen - ook aan de bovenzijde het kraakcomplex binnen. Omstreeks 10.40 uur waren de M.E.-ers doorgedrongen tot in het hoekpand Broerstraat-Oude Boteringestraat. In de kelder van dit pand hadden zich 139 krakers verscholen. Zij besloten zich om 10.50 uur over te geven. Zij werden allen aangehouden als verdacht van vernielingen en openlijke geweldpleging. Een aantal arrestanten bleek afkomstig te zijn uit Duitsland en Italië. Alle verdachten werden - na het opnemen van de identiteit, fouillering etc. - overgebracht naar 25 verschillende lokaties in het land. Voorts werden vier mensen ingesloten wegens overtreding van art. 443 Strafrecht (overtreding ivm. art. 220 Gemeentewet). Deze vier arrestanten werden op zondagavond voorgeleid aan de

Rechter Commissaris.

Het Openbaar Ministerie in Groningen heeft direct een uitgebreid recherche-onderzoek gelast. Alle verdachten werden in verzekering gesteld. Tijdens het driehoeksoverleg, dat zondagmorgen 12 uur plaats vond werd door de hoofdofficier van justitie het voornemen uitgesproken alle verdachten voor te geleiden aan de Rechter Commissaris. Dit houdt in dat op grond van de ernst van de gebeurtenissen in het belang van het onderzoek de verdachten in ieder geval drie dagen in arrest zullen blijven. Afhankelijk van de beslissing van de Rechter Commissaris kan de voorlopige hechtenis worden voortgezet, hetgeen - zoals bekend - inmiddels is geschied.

Nadat het inmiddels lege pand was doorzocht door de Mobiele Eenheid en ook de pers in de gelegenheid was gesteld een kijkje te nemen in de laatste verblijfplaats van de krakers werd het pand - na het afsluiten van gas en elektra- overgedragen aan het Pensioenfonds PGGM, waarna direct op zondagmiddag nog een begin werd gemaakt met de sloop van de 35 panden.

Om 15.00 uur zondagmiddag volgde wederom een persconferentie waarin door de burgemeester, de hoofdofficier en de hoofdcommissaris het gevoerde beleid werd toegelicht.

Op maandag 28 mei werd 's morgens tijdens het driehoeksoverleg nog teruggekeken op de Operatie. De gedachte van de burgemeester, geuit tijdens de persconferentie om de aangerichte schade te verhalen op de krakers, werd geconcretiseerd in die zin, dat door het college van burgemeester en wethouders een medewerker van het Bureau Bedrijfsleven en een medewerker van het Bureau Overheidscontacten werden belast met de coördinatie van alle schademeldingen in de Oude Boteringestraat. Daarnaast kwam de mededeling, dat de Procureur Generaal de beslissing had genomen om drie regionale recherchebijstandsteams ter beschikking van de gemeentepolitie Groningen te stellen voor het een uitgebreid opsporingsonderzoek. Temeer omdat nader onderzocht moest worden of er sprake was van het plegen van het misdrijf genoemd in art. 140 van het Wetboek van Strafrecht: deelneming aan een misdadige of verboden rechtspersoon. Dit onderzoek is nog volle gang.

Groningen, 13 juni 1990

A.A.M.F.Staatsen

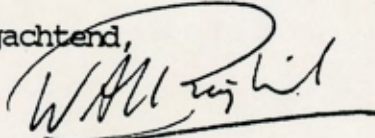
AAN: de Raadsleden

Geachte Meneer/Mevrouw,

Hierbij zend ik u een kopie van de noodverordening toe zoals die sinds
vannormen 26 mei 1990 om 05.10 uur van kracht is en om 11.30 uur is vervangen
door een nieuwe.

Hoogachtend,

i.o.

A.A.M.F. Staatsen.

De burgemeester van de gemeente Groningen;

Overwegende dat ernstige vrees bestaat voor het ontstaan van stoornis van de openbare orde in verband met de ontruiming van het "Wolters-Noordhoff Complex" aan de Oude Boteringestraat, Poststraat en Broerstraat;

Dat het in verband hiermee noodzakelijk is maatregelen te nemen die gericht zijn op het voorkomen en bestrijden van een dergelijke stoornis;

Gelet op artikel 220 van de gemeentewet, juncto artikel 443 van het Wetboek van Strafrecht;

Besluit:

Vast te stellen de volgende Algemene voorschriften ter handhaving van de openbare orde;

Artikel 1

Het is verboden zich in Groningen op of aan de openbare weg of op voor het publiek toegankelijke plaatsen zodanig te gedragen dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat zulks geschiedt om de openbare orde te verstoren of te bedreigen.

Artikel 2

Het is verboden om in Groningen op of aan de openbare weg of op voor het publiek toegankelijke plaatsen voorwerpen of stoffen bij zich te hebben, te dragen of te vervoeren die kennelijk zijn bestemd of meegebracht om de openbare orde te verstoren.

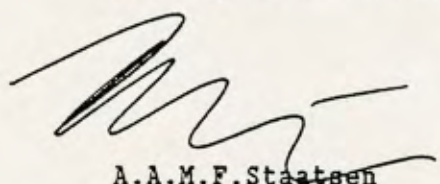
Artikel 3

Het is verboden zich in Groningen op of aan de openbare weg of op een voor het publiek toegankelijke plaats verkleed of anderszins onherkenbaar gemaakt te bevinden.

Artikel 4

Deze voorschriften treden in werking met ingang van *26 mei 1990* te *05.10*.uur en gelden tot de burgemeester bij af te kondigen besluit heeft verklaard dat het gevaar voor stoornis van de openbare orde is geweken.

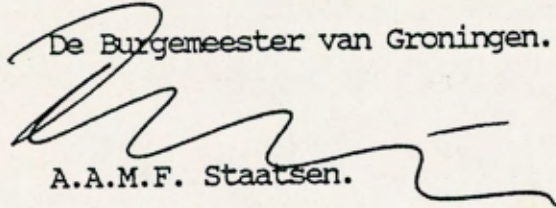
Groningen *26 mei*.....1990

A.A.M.F. Staatsen

De Burgemeester van Groningen besluit tot intrekking van de noodverordening welke op 26 mei 1990 om 05.10 uur van kracht is geworden.

De Burgemeester van Groningen.

A.A.M.F. Staatsen.

26 - 5 - 90 . 11.30 h

De burgemeester van de gemeente Groningen;

Overwegende dat ernstige vrees bestaat voor het ontstaan van stoornis van de openbare orde in verband met de ontruiming van het "Wolters-Noordhoff Complex" aan de Oude Boteringestraat, Poststraat en Broerstraat;

Dat het in verband hiermee noodzakelijk is maatregelen te nemen die gericht zijn op het voorkomen en bestrijden van een dergelijke stoornis;

Gelet op artikel 220 van de gemeentewet, juncto artikel 443 van het Wetboek van Strafrecht;

Besluit:

Vast te stellen de volgende Algemene voorschriften ter handhaving van de openbare orde;

Artikel 1

Het is verboden zich in Groningen op of aan de openbare weg of op voor het publiek toegankelijke plaatsen zodanig te gedragen dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat zulks geschiedt om de openbare orde te verstoren of te bedreigen.

Artikel 2

Het is verboden om in Groningen op of aan de openbare weg of op voor het publiek toegankelijke plaatsen voorwerpen of stoffen bij zich te hebben, te dragen of te vervoeren die kennelijk zijn bestemd of meegebracht om de openbare orde te verstoren.

Artikel 3

Het is verboden voor anderen dan degenen die hiervoor door of namens de Hoofdcommissaris toestemming hebben gekregen zich te bevinden op of aan de openbare weg of op een voor het publiek toegankelijke plaats in het gebied liggende tussen Oude Kijk in 't Jatstraat, Zwanestraat, Grote Markt noordzijde, Oude Ebbingestraat, Butjesstraat, Pausgang, Hardewikerstraat en Muurstraat.

Artikel 4

Het is verboden zich in Groningen op of aan de openbare weg of op een voor het publiek toegankelijke plaats verkleed of anderszins onherkenbaar gemaakt te bevinden.

Artikel 5

26 Deze voorschriften treden in werking met ingang van 26 mei 1990 te 11.30 uur en gelden tot de burgemeester bij af te kondigen besluit heeft verklaard dat het gevaar voor stoornis van de openbare orde is geweken.

Groningen 26 mei 1990

A.A.M.F. Staatsen